

Fag: KUNST OG HÅNDVERK

Kode: KH130

Studiepoeng: 30

Vedtatt: Vedtatt av Avdelingsstyret i møte 22.juni 2004 (sak A24/04) med senere justering av dekan våren 2005.

Fagplanens inndeling:

1. Nasjonal rammeplan
2. Innledning til lokal fagplan
3. Innhold
4. Organisering og arbeidsformer
5. Vurderingsordning
6. Pensum og kunnskapskilder

1. Nasjonal rammeplan

(Det som står her i punkt 1 er direkte sitat fra nasjonal rammeplan.)

Formål og egenart

Samfunnet trenger mennesker med kompetanse i visuell kommunikasjon og evne til nyskaping. Kunst og formkultur er avgjørende når mennesker og nasjoner skal utvikle identitet og forstå seg selv og andre i et historisk og kulturelt mangfold. Kunst og håndverk er forankret i menneskets skapende arbeid i kunst, arkitektur, design, håndverk, kunsthåndverk, duodji (samisk kunsthåndverk) og folkelige uttrykksformer. I grunnskolen skal arbeid med faget gi elevene kunnskap og ferdighet innenfor praktisk skapende virksomhet, et aktivt forhold til kunst og formkultur og skjerpet oppmerksomhet overfor estetiske kvaliteter i omgivelsene.

Opplæringen i kunst og håndverk skal fremme sentrale verdier i skolen, med vekt på samarbeid, likestilling mellom kjønn og kulturer og en bærekraftig miljø- og ressursforvaltning.

Kunst og håndverk er et estetisk fag, et kunst- og kulturfag, et erkjennelses- og dannelsesfag og et uttrykks- og kommunikasjonsfag. Faget gir allsidige muligheter til personlig vekst og utvikling. Studentene skal tilegne seg allsidig faglig og didaktisk kompetanse for arbeid med faget i grunnskolen etter det gjeldende læreplanverket. Praktisk skapende arbeid utgjør hovedtyngden i faget. Teoretiske kunnskaper og referanser er viktig når en skal utvikle faglig og didaktisk refleksjonsevne. Målet er at studentene skal lære å skape et miljø som stimulerer til både opplevelse, utfoldelse og refleksjon.

Målområder

Arbeidet med målområdene skal sikre et vekselspill mellom teoretisk kunnskap, praksiserfaring, faglig utvikling og didaktisk refleksjon.

Faglig og fagdidaktisk kunnskap

Studentene skal

- ha kunnskap om kunst og formkultur og om fagets innhold og metoder
- ha kunnskap om fagets lærings- og erkjennelsesformer, knyttet til estetisk og praktisk skapende virksomhet

- kunne bruke ulike materialer, redskaper og teknikker i skapende arbeid med to- og tredimensjonale uttrykksformer og se faglige valg i et miljø- og ressursperspektiv
- kunne bruke og vurdere IKT som verktøy og virkemiddel i skapende arbeid
- kunne foreta hensiktsmessige materialvalg, organisere verksteder og vedlikeholde aktuelle verktøy for undervisning
- ha erfaring med faglig utviklingsarbeid

Å være lærer i kunst og håndverk

Studentene skal

- kunne bruke teoretiske kunnskaper og praktisk erfaring i planlegging og gjennomføring av opplæring i kunst og håndverk
- kunne veilede og vurdere elever med ulik bakgrunn i utviklingen av visuell kompetanse og i arbeidet med materielle uttrykksformer
- kunne bruke allsidige opplevelser og inntrykk som impuls for veiledning og tilrettelegging av elevenes skapende arbeid
- kunne bruke fagets virkemidler i praktisk opplæring innenfor hovedområdene bildekunst, skulptur og bruksform
- kunne stimulere elevene til å bruke opplevelser og inntrykk som impulser for praktisk skapende arbeid

Samhandling og refleksjon

Studentene skal

- kunne utvikle, visualisere, vurdere og dokumentere egen skapende prosess fra idé til ferdig form eller produkt
- kunne ivareta den estetiske dimensjonen i tverrfaglige tema- og prosjektarbeider i skolen
- kunne initiere faglig samarbeid og bruke kunst og håndverk både som regifag og som støttefag i tverrfaglige tema- og prosjektarbeider
- ha ferdigheter i allsidig formidling av kunst og formkultur

2. Innledning til lokal fagplan

Studiet innebærer arbeidsprosesser som utfordrer på forskjellige måter. Det dreier seg om å møte, oppleve, uttrykke, reflektere og forstå. Studentenes skapende arbeid, kulturstoffet og de didaktiske komponentene ses i sammenheng. Progresjonen er bygget opp dels som en fordypning, dels som en utvidelse av kompetanse.

Studiet omfatter bredden i faget og kvalifiserer studentene til å undervise på alle trinn i grunnskolen.

3. Innhold

Faglig og fagdidaktisk kunnskap

Studieenheten består av fem obligatoriske målområder:

- Kunst og formkultur
- Bildekunst
- Skulptur
- Bruksform
- Fagdidaktikk

Kunst og formkultur

Kunst og formkultur med vekt på kunst og kunstuttrykk fra Midt-Norge er grunnlag og utgangspunkt for eget skapende arbeid, planlegging av undervisning og for å oppleve og bli bevisst ulike perioders formuttrykk. Gjennom dette kan en se seg selv og andre i en historisk og kulturell sammenheng.

Studentene skal arbeide med

- hovedretninger innen midtnorsk, norsk og europeisk bildekunst, skulptur, arkitektur og stilhistorie fra 1800-tallet til i dag og i noen grad sette enkeltverk inn i en kunsthistorisk sammenheng
- samisk kunst (duodji) og kunst fra forskjellige kulturkretser
- enkel bildeanalyse, funksjonsanalyse og kommunikasjonsteori i møte med ulike to- og tredimensjonale uttrykk
- kulturens uttrykksformer som inspirasjon og referanse til eget skapende arbeid og i undervisning av barn og unge

Bildekunst

Målområdet omfatter utforskning av bildet som estetisk og visuelt uttrykk og kommunikasjon med vekt på skaping av egne bildeuttrykk.

Studentene skal arbeide med

- de viktigste estetiske virkemidlene som linje, flate, form og rom knyttet til enkel teori og komposisjonslære
- grunnleggende formale virkemidler i arbeid med flate, rom og tekstur
- ulike papirkvaliteter og benytte blyant, kull, våte og tørre farger og enkle trykkteknikker
- sentrale redskaper og materialers egenskaper, uttrykkskvaliteter og anvendelsesmuligheter
- naturalistiske, ekspressive og abstrakte uttrykksformer i eget bildearbeid
- ulike motiv og bildeuttrykk
- enkle former for digital bildebehandling i egne bildeuttrykk
- enkle prinsipper for utstillingsteknikk og lage utstilling

Skulptur

Målområdet omfatter utforskning av og arbeid med skulptur som estetisk, visuelt, taktilt og kommunikativt uttrykk, - både gjennom ulike typer objekt, skulptur, relieff og installasjon.

Studentene skal arbeide med

- ulike skulpturuttrykk som naturalistisk, ekspressivt, figurativt og nonfigurativt
- skulptur med ulike utgangspunkt, en idé, et tema eller en estetisk funksjon
- begreper som form, volum, rom og tekstur i egne tredimensjonale uttrykk
- hensiktsmessige materialer for arbeid med konstruktiv, modellert eller hoggen skulptur
- håndverktøy og enkle teknikker knyttet til myke og harde materialer
- verktøy og utstyr for skulpturarbeid og lære håndverksmessige ferdigheter i bruk av dette
- hvordan skulptur fungerer i forhold til det rommet og de omgivelsene den befinner seg i

Bruksform

Målområdet bruksform omfatter arbeid med problemstillinger knyttet til design og hverdagestetikk og skaping av gjenstander som primært skal dekke praktiske behov. Forhold knyttet til personlig og offentlig bruk og forbruk, belyses blant annet i et miljøperspektiv.

Studentene skal arbeide med

- planlegging, formgiving, utføring og vurdering av egne arbeider og reflektere over arbeidsprosessen
- grunnleggende begrep innafor form, farge, dekor og tekstur
- hensiktsmessige materialer og teknikker i arbeid med ulike bruksformer
- å skaffe seg grunnleggende håndverksmessig kunnskap og teknisk ferdighet, kjenne sikkerhetsrutiner og kunne vedlikeholde redskaper og maskiner
- håndverktøy, enkle maskiner og teknikker knyttet til naturmaterialer som tre, tekstil, leire, papir eller syntetiske materialer som for eksempel plast

Fagdidaktikk

Målområdet fagdidaktikk er et gjennomgangstema i hele studiet. Eksemplariske arbeidsmåter i forhold til undervisning i grunnskolen blir vektlagt. Fagdidaktisk prosjekt kan knyttes til praksis, og for studenter som tar fordypning, knyttes praksis til fordypningsdelen.

Studentene skal arbeide med

- sentrale teorier om barn og unges to- og tredimensjonale formspråkutvikling og bygge på disse i tilrettelegging av tilpassete aktiviteter og oppgaver for gutter og jenter
- hovedtrekkene i fagets historie, innhold og metode, kunne gjøre rede for dette og
- planlegge, gjennomføre og reflektere over undervisning
- sentrale tema som persepsjon, kreativitet og skapende prosesser
- skapende og leikpregete arbeidsformer som kan gi estetisk opplevelse og fungere som uttrykks-, lærings- og erkjennelsesredskap
- observering og vurdering av gutter og jenters arbeidsprosesser og formuttrykk
- vurdering av læremidler, også IKT-baserte enkle metoder for å gjennomføre et mindre fagdidaktisk prosjekt knyttet til praksisfeltet
- utvikling av ny kunnskap i et FoU-perspektiv

Å være lærer i kunst og håndverk

Sentralt i dette målområdet er å utvikle studentenes evner til å anvende den faglige og didaktiske kompetansen til å legge til rette for god undervisning i faget kunst og håndverk. Målet er at eksemplarisk læring som undervisningsprinsipp ligger til grunn for all undervisning og veiledning i faget.

Studentene skal arbeide med

- læreplanverket for grunnskolen, utarbeiding av lokale planer for faget og prinsippene for individuelle læreplaner
- å bruke teoretiske kunnskaper og praktisk erfaring i planlegging og gjennomføring av opplæring i kunst og håndverk
- opplevelser og inntrykk som impulser for praktisk skapende arbeid
- å få erfaring med generelle og mer fagspesifikke undervisningsformer og undervisningsmiljø
- organisering og innredning av inspirerende og hensiktsmessige verksteder tilpasset de tre hovedtrinnene i grunnskolen
- å tilrettelegge tilpasset undervisning i faget for elever med spesielle evner, interesser eller vansker
- praksis (se egen plan for praksisopplæringen)

Samhandling og refleksjon

I faget kunst og håndverk har kunst og formkulturen en verdi i seg selv, men den har også en verdi som forbilde og inspirasjon for studentenes eget skapende arbeid. Gjennom praktisk skapende virksomhet i bildekunst, skulptur og bruksform utvikles kunnskaper og ferdigheter innenfor en bredt felt. Her gis rike muligheter til refleksjon rundt den skapende handling som individuell prosess og som samhandling.

Studentene skal arbeide med

- refleksjon rundt sammenhengen mellom erfaringer fra egen skapende prosess og undervisning
- sammenhengen mellom det individuelle i en skapende handling og samhandling lærer - elev, elev – elev
- å bruke faget både som regifag og som støttefag i tverrfaglige tema- og prosjektarbeider
- å ivareta den estetiske dimensjonen i tverrfaglige tema- og prosjektarbeider

Grunnleggende ferdigheter i faget

I studieemnet skal de grunnleggende ferdighetene, som er integrert i kompetansemålene i grunnopplæringen, komme tydelig fram. De skal bidra til utvikling av og er en del av fagkompetansen.

4. Organisering og arbeidsformer

Studiet går over ett semester. Teoriundervisning vil hovedsakelig skje i samlet gruppe, mens undervisning i praktiske emner vil foregå i mindre grupper, oftest på de ulike verkstedene. Det praktiske individuelle arbeidet i materialene vil foregå på verkstedene, under veiledning som kan være lærer- eller studentstyrt. Arbeidsmåtene er harmonisert ut fra L97 med grunnskolens arbeidsmåter: eksperimentering, utprøving, temaarbeid, prosjektorganisering, demonstrasjoner, i tillegg til gruppearbeid og forelesning.

I tillegg til den organiserte undervisningen, kreves det en betydelig arbeidsinnsats gjennom selvstudium. Selvstudiet vil for en del bli organisert i egne perioder hvor studentene arbeider med oppgaver i forlengelse av selvvalgte problemstillinger. Studiet vil bestå av en veksling mellom eget praktisk skapende arbeid, møte med kunst og formkultur, utøvere og miljøer, teoretiske studier og samarbeid med praksisfeltet. Refleksjon rundt eget og andres arbeid står sentralt. Dels organiseres lærestoffet i atskilte enheter, dels ses det i sammenhenger slik at det fremmer helhetsopplevelser og helhetstenking i faget.

Studentene skal arbeide både med spesifikt faglige og dagsaktuelle problemstillinger. De skal prøve ut ulike måter å vinkle og organisere oppgaver og arbeid på, herunder tema og prosjektarbeid. Det praktiske arbeidet vil i hovedsak være individuelt arbeid. Dokumentasjon av arbeidsprosesser gjennom bruk av visualisert logg er en viktig arbeidsform. Bruk av IKT er en integrert del av studiet.

Studentene skal styrke sin kulturhistoriske kunnskap og bruke fagets kulturstoff som inspirasjon og referanse til sitt eget skapende arbeid. I studiet legges det opp til flere mindre ekskursjoner til utstillinger og samlinger i Trøndelagsfylkene. I tillegg kommer en tre dagers lengre kunnskapsreise eksempelvis til Oslo. For studenter som tar Kunst og håndverk og Kunst og håndverk 2 samme studieår, er kun en ekskursjon (kunnskapsreise) obligatorisk.

Til utprøving og eksperimentering og mindre oppgaver kan skolen tilby de nødvendige materialer. Utover dette må studentene selv betale materialer til praktisk arbeid.

Obligatorisk studiedeltaking

Følgende elementer av studiet er obligatorisk

- Innføring og oppsummering i målområdene: bildekunst, skulptur og bruksform
- Ekskursjoner
- Innføring i bruk av maskiner, verktøy og utstyr på verkstedene
- Veiledning av semesteroppgave og praktisk skapende arbeid
- Praksis
- Studievurdering

Nærmere opplysninger om emner og tidspunkter for den obligatoriske studiedeltakingen blir gitt i semesterplanen. Det vises ellers til avdelingens Regler for frammøte og studiegang ved Avdeling for lærer- og tolkeutdanning.

Praksis

Praksis er en viktig del av studiet. For studenter i tredje studieår er det tre uker allmennpraksis med undervisningsopplegg knyttet til studieemnet, men med allmennpraksis fokus. For studenter i fjerde studieår er det to uker fagpraksis som kan knyttes til et prosjekt, se plan for fagpraksis. Studentene blir organisert i praksisgrupper med en praksislærer som veileder.

5. Vurderingsordning

Obligatorisk arbeidskrav

- En praktisk-estetisk gruppeoppgave innenfor et avtalt tema som skal presenteres i form av en utstilling
- En individuell oppgave eller en gruppeoppgave med utgangspunkt i kunst og formkultur

Obligatoriske arbeidskrav vurderes med vurderingsuttrykkene godkjent/ikke godkjent, og teller ikke ved fastsettelse av endelig karakter.

Grunnlag for karakterfastsetting

Karakteren i faget fastsettes på grunnlag av to deler som hver teller 50 %.

Del 1 Utstilling

En utstilling bestående av hele eller et utvalg av praktisk skapende arbeider fra målområdene bildekunst, skulptur og bruksform.

Del 2 Individuell muntlig eksamen

Den individuelle muntlige eksamen skal dokumentere kunnskaper innenfor alle målområder.

Både del 1 og del 2 må være bestått for å få karakter i faget. Ved fastsetting av endelig karakter er del 1 utslagsgivende.

6. Pensum og kunnskapskilder

Pensumlistene produseres av biblioteket og finnes på følgende adresse

<http://www.alt.hist.no/biblioteket/> på avdelingens hjemmesider. Pensumlistene redigeres av biblioteket. Spørsmål rettes til faglig ansvarlig.